

MKa

24.9.2013

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo@stm.fi

Viite: STM075:00/2011

ARVIOMUISTIO ALKOHOLILAIN UUDISTAMISTARPEISTA

Suomen Lääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausua alkoholilain uudistamistarpeita koskevasta arviomuistiosta. Muistiosta saa hyvän yleiskuvan alkoholipolitiikan ja -lainsäädännön kehityksestä ja seurauksista viimeisten vuosikymmenten aikana.

Lääkäriliitto pitää huolestuttavana sitä tosiasiaa, että vastakkaisista pyrkimyksistä huolimatta alkoholista aiheutuvat haitat ovat jatkuvasti lisääntyneet. Kansanterveysnäkökulmasta tämä on kestämaton tilanne. Tilanteen korjaamiseksi tarvitaan poliittista tahtoa sekä laajapohjaista, sektorirajat ylittävää toimintaa alkoholihaittojen vähentämisessä. Tämän edistämiseksi liitto tukee yhteisten numeeristen tavoitteiden asettamista alkoholikuolemien ja kokonaiskulutuksen vähentämiseksi. Muistiossa mainitut alkoholikuolemien puolittaminen ja kokonaiskulutuksen laskeminen vuoden 2012 9,7 litrasta alle 8 litraan ovat hyvä alku. Jos ne saavutetaan, tällä lienee suotuista vaikutus myös alkoholiperäisten tuotannonmenetysten, sairastavuuden ja sosiaaliturvaan kohdistuvien menopaineiden vähenemiseen.

Alkoholin liikakäytön lisääntyminen on selvästi nähtävissä terveydenhuollon arjessa ja lääkärin työssä, erityisesti päivystysaikoina, mutta myös muulloin. Liikakäyttö kuormittaa terveydenhuoltoa entistä enemmän ja on työhyvinvointia sekä työ- ja potilasturvallisuutta vähentävä tekijä terveydenhuollon toimintayksiköissä. Päihtyneet potilaat aiheuttavat vaaratilanteita ja epäviihtyvyyttä sekä terveydenhuollon henkilökunnalle että muille paikalla oleville potilaille. Alkoholin käyttö on siten yhä useammin yksilön terveysongelman lisäksi terveydenhuollon ongelma. Tähän kehitykseen on puututtava.

Suomen Lääkäriliitto katsoo, että alkoholin aiheuttamia haittoja tulee kaikin tehokkain keinoin vähentää. Vaikuttaviksi todettuja keinoja alkoholihaittojen vähentämisessä ovat ensisijassa sen hintaan, saatavuuteen ja markkinointiin vaikuttaminen. Mainontaa ei ole arviomuistiossa laajemmin käsitelty, koska sen rajoittamista koskeva esitys on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä. Lääkäriliitto toivoo kuitenkin, että etenkin nuorten ja lasten altistumista alkoholimainonnalle vähennetään jatkossakin ja että pidemmällä aikavälillä alkoholimainonta kielletään kokonaan.

Tärkeä huomio muistiossa on, että alkoholihaitat eivät koske vain alkoholin käyttäjiä, vaan haittoja voi aiheutua käyttäjän lähiympäristössä oleville ihmisille (perhe, työyhteisö, tielläliikkujat jne.) huomattavasti enemmän kuin

paljon puhutun tupakan haittavaikutuksia muille kuin polttajalle itselleen. Tähän kytkeytyy mm. lastensuojelutapausten lisääntyminen.

Arviomuistion mukaan nuorten humalajuominen on viime vuosina vähentynyt. Silti runsas neljännes 18-vuotiaista juo itsensä vähintään kerran kuussa "tosihumalaan". Säännöllinen alkoholinkäyttö ja humalahakuinen juominen heikentävät suoriutumista opiskeluissa ja voivat altistaa rikollisuudelle. Lääkäriliiton näkemyksen mukaan nuorten alkoholin käytön vähentämiseen on erityisesti edelleen panostettava. Tässä mainonnan rajoittamisen lisäksi alkoholin hinnan korotukset, myyntiaikojen rajoittaminen ja myynnin ikärajojen noudattamisen valvonta sekä julkisilla paikoilla alkoholin nauttimisen rajoittaminen ovat hyviä keinoja.

Eläkeikää lähestyvien tai jo eläkkeellä olevien henkilöiden alkoholinkäytöstä johtuvat haitat ovat huolestuttavasti lisääntyneet. Ikääntyvä keho voi reagoida alkoholiin voimakkaammin kuin nuoremman, mikä lisää onnettomuuksien ja sairastumisten riskiä. Juomisen taustalla on usein yksinäisyyttä tai sosiaalisia ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä. Näihin puuttuminen edellyttää sektorirajat ylittävää yhteistyötä vanhusväestön terveyden ylläpitämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Arviomuistiossa on hahmoteltu lukuisia keinoja alkoholihaittojen vähentämiseksi. Lääkäriliitto toteaa, että on toivottavaa mahdollisimman tarkoin selvittää eri alkoholin kulutusta ja -haittoja koskevien keinojen tosiasialliset vaikutukset. Useimmat muistiossa mainitut keinot ovat liiton mielestä kannatettavia. Näistä voi nostaa erityisesti esiin joitakin.

Lääkäriliitto katsoo, että rattijuopumuksen promilleraja tulee tieliikenteessä laskea 0,2:een. Asenneilmapiiriä "kyllähän nyt yhden voi aina ottaa" on pyrittävä muuttamaan. Liikennetapaturmien ja -kuolemien ehkäisy edellyttää myös alkoholin kokonaiskulutuksen vähentämistä ja rattijuoppouden tiukkaa valvontaa.

Lääkäriliitto kannattaa ruokakaupoissa, kioskeissa ja huoltoasemilla myytävien alkoholijuomien pitoisuusrajan laskemisesta nykyisestä 4,7 %:sta 3,5 %:iin. Arvioiden mukaan tällä voitaisiin vähentää kokonaiskulutusta vajaan litran verran 100 % alkoholia vuodessa asukasta kohti ja välttää noin 350 alkoholin aiheuttamaa kuolemaa vuodessa.

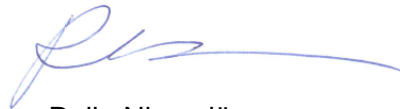
Myyntiaikojen rajaaminen voi osoittautua haasteelliseksi yhteiskunnassa, jossa on jo ennätetty tottua siihen, että esim. epäsäännöllistä työaikaa tekevät voivat ostoksensa tehdä pitkälti kelloon katsomatta. Lääkäriliitto katsoo kuitenkin, että vähittäismyynnin rajoittamista esim. sunnuntaisin ja pyhäpäivinä voitaisiin harkita.

Alkoholin hintaa nostavien veronkorotusten jatkaminen on Lääkäriliiton mielestä kannatettavaa. Toki muistiossa kerrotuissa rajoissa eli niin, että alkoholin kokonaiskulutus laskee eikä matkustajatuonti olennaisesti lisääny. Tähän liittyen myös ilmoitusvelvollisuuden säätäminen suurille ulkomailta tuotaville alkoholimäärille on kannatettavaa.

Alkoholihaittojen vähentämiseksi tarvittavilla rajoituksilla voidaan ajatella pidemmällä aikavälillä muokattavan väestön asenneilmapiiriä alkoholia kohtaan. Alkoholilainsäädännön uudistamisen lisäksi Lääkäriliitto pitää tärkeänä ehkäisevää päihdetyötä ja terveellisten elintapojen edistämistä. Lääkäriliitto edistää käytettävissään olevin keinoin mini-invervention laajaa käyttöä. Raittiustyölain meneillään oleva uudistus ja paikallistason päihdehaittojen ehkäisyn tehostaminen täydentävät kokonaispakettia, joka toivottavasti valmistuu mahdollisimman nopeasti.

Ystävällisin terveisin

SUOMEN LÄÄKÄRILIITTO

Raija Niemelä
puheenjohtaja

Risto Ihalainen
varatoiminnanjohtaja